

СЕКЦІЯ 1 ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ

УДК: 330.1

Газуда Л.М.
*кандидат економічних наук,
доцент кафедри економіки підприємства
Ужгородського національного університету*

Анткевич І.П.
*студент
Ужгородського національного університету*

Сегеда В.В.
*студент
Ужгородського національного університету*

КРЕДИТНИЙ КАПІТАЛ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

У статті досліджено процеси взаємозв'язку розвитку кредитного капіталу та конкурентоспроможності підприємств України. Висвітлено особливості економічних механізмів управління конкурентоспроможністю підприємств. Вивчено вплив певних важелів, зокрема кредитування, на конкурентоспроможність підприємств. Досліджено стан маркетингового забезпечення їх конкурентоспроможності. Визначено напрями вдосконалення кредитного механізму у підприємницькій діяльності. Встановлено напрями державного регулювання та підтримки конкурентоспроможності підприємств.

Ключові слова: кредитний капітал, розподіл доходів, конкуренція, конкурентоспроможність підприємств.

Газуда Л.М., Анткевич І.П., Сегеда В.В. КРЕДИТНИЙ КАПІТАЛ И ЕГО ВЛИЯНИЕ НА КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЯ

В статье исследованы процессы взаимосвязи развития кредитного капитала и конкурентоспособности предприятий Украины. Освещены особенности экономических механизмов управления конкурентоспособностью предприятий. Изучено влияние определенных рычагов, в частности кредитование, на конкурентоспособность предприятий. Исследовано состояние маркетингового обеспечения их конкурентоспособности. Определены направления совершенствования кредитного механизма в предпринимательской деятельности. Установлено направление государственного регулирования и поддержки конкурентоспособности предприятий.

Ключевые слова: кредитный капитал, распределение доходов, конкуренция, конкурентоспособность предприятий.

Gazuda L.M., Antkevych I.P., Segeda V.V. CREDIT CAPITAL AND ITS IMPACT ON COMPETITIVENESS OF ENTERPRISE

The article deals with the relationship development process credit capital and competitiveness of enterprises in Ukraine. The peculiarities of economic management mechanisms competitiveness of enterprises. The influence of certain instruments, including loans on the competitiveness of enterprises. The state of marketing to ensure their competitiveness. Directions improve credit facility in business. Established areas of state regulation and support of enterprise competitiveness.

Keywords: credit assets, income distribution, competition, competitiveness of enterprises.

Постановка проблеми. У сучасних умовах економічного розвитку України у зв'язку зі спадом виробництва необхідно звернути увагу на виявлення проблем та аналіз стану кредитування суб'єктів підприємницької діяльності, оскільки рівень розвитку бізнесу значною мірою залежить від можливості одержання підприємствами кредиту.

Докорінні зміни в характері та напрямках розвитку людської цивілізації супроводжуються чисельними проблемами культурного та економічного розвитку. Основним вектором руху інноваційного суспільства початку ХХІ ст. є пошуки новизни, креативних способів реагування на виклики глобалізованого світу. У результаті з'являються специфічні форми соціокультурного опанування дійсності. Нині суспільний розвиток можна уявити як сукупність трьох груп чинників: матеріально-культурних, духовно-культурних та соціально-культурних. Матеріальні та духовні параметри виступають елементами цілісного процесу, у центрі якого стоїть людина [10, с. 39].

Підвищення ефективності бізнесу неможливе

тільки в рамках власних ресурсів підприємств. Для розширення фінансових можливостей підприємства необхідно залучення додаткових позикових коштів із метою збільшення вкладень у власний бізнес і одержання більшого прибутку.

Проблема забезпечення підприємства фінансовими ресурсами як довгострокового, так і короткострокового характеру є актуальною для здійснення процесу розширеного відтворення. Ефективність і гнучкість управління формуванням позикового капіталу сприяють створенню оптимальної фінансової структури капіталу підприємства.

Таким чином, актуальність дослідження зумовлена необхідністю подальшого всебічного наукового аналізу управління формуванням кредитного капіталу підприємства, що безпосередньо впливає на фінансовий результат діяльності підприємства, що, по-перше, дасть змогу обрати й обґрунтувати найбільш раціональну стратегію залучення позикових коштів, а по-друге, визначити можливі шляхи й необхідні заходи щодо залучення капіталу в реальну сферу виробництва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сьогодні існує значна кількість публікацій відомих учених, в яких досліджено проблеми кредитування суб'єктів підприємницької діяльності, а саме Т. Говорущко, О. Гудзь, В. Лагутіна, А. Поддерогіна [11, с. 20]. Однак аналіз цих джерел показує, що більшість наукових праць, пов'язаних із кредитуванням підприємств, потребують системного підходу до вирішення питань щодо вдосконалення кредитного забезпечення в умовах виходу з фінансово-економічної кризи [8, с. 15].

У вітчизняній і зарубіжній літературі неодноразово досліджувалися питання використання математичних моделей та методів для визначення оптимальної структури капіталу підприємства та визначення оптимальної величини кредиту. Однак існують проблеми, пов'язані з оптимізацією кредитної політики підприємства, які опрацьовано недостатньо.

Дослідження проблеми конкурентоспроможності постійно проводилось у розвинутих країнах. Теоретичним надбанням є наукові праці економістів різних часів: А. Сміта, Д. Рікардо, Г. Азоева, І. Ансоффа, С. Брю, Дж. Кейнса, К. Макконнелла, А. Маршалла, Дж. Мілля, А. Пезенті, М. Портера, Дж. Робінсона, А. Томпсона, М. Трейсі, Р. Фатхутдінова, Ф. Хайєка, Й. Шумпетера, Д. Юданова та ін. [1].

Україна перебуває на етапі становлення ринкової економіки, і вивчення проблеми конкурентоспроможності теж перебуває у початковому стані. Перші результати дослідження зазначеної проблематики оприлюднені у працях вітчизняних економістів В. Андрійчука, В. Вітвіцького, П. Гайдучького, М. Маліка, В. Месель-Веселяка, О. Могильного, О. Онищенко, Б. Пасхавера, М. Пугачова, П. Саблука, С. Тивончука, О. Шпичака, В. Юрчишина та ін.

Мета статті полягає у дослідженні сутності конкурентоспроможності потенціалу підприємства, основних складників і шляхів його підвищення в сучасних ринкових умовах; визначенні впливу кредитного капіталу на конкурентоспроможність підприємств.

Об'єктом дослідження обрано процес впливу кредитного капіталу на діяльність підприємств.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні положення, методи, методичне забезпечення процесу утворення кредитного капіталу підприємств з урахуванням взаємозв'язку й узгодженості його кредитоспроможності.

Методологічну основу дослідження становлять теоретичні положення сучасної економічної теорії та теорії управління, розробки зарубіжних і вітчизняних учених щодо впливу кредитного капіталу підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сьогодні перед підприємствами, як уже було зазначено вище, гостро стоїть проблема формування стійких конкурентних переваг на основі найбільш повного взаємоузгодження можливостей підприємств із внутрішнім потенціалом та невикористаними резервами для максимальної ефективності роботи підприємств на конкурентному ринку [7, с. 43].

Дослідження конкурентоспроможності потенціалу є одним із напрямів маркетингових досліджень і передбачає аналіз й оцінювання окремих сторін діяльності конкурентів, а також стан конкурентного середовища підприємства. Для повного розуміння цієї економічної категорії доцільно розглянути різні підходи до визначення конкурентоспроможності потенціалу підприємства. В основу формування економічної категорії конкурентоспроможність потенціалу підприємства покладено концептуальні положення теорії конкуренції та теорії потенціалу підприємства [6, с. 56].

Феномен симбіозу теоретичних і методичних засад двох теорій має бути представлений економічним інструментарієм, який містить поняття конкуренції, конкурентів, конкурентоспроможності, ємності ринку, конкурентних переваг, ринкової ніші тощо. Конкурентоспроможність потенціалу підприємства не є внутрішньою природною якістю системи його взаємопов'язаних ресурсів і може бути оцінена тільки за наявності конкурентів.

Виходячи із цих міркувань, Д.Є. Салавеліс робить висновок, що конкурентоспроможність потенціалу підприємства як економічна категорія дає порівняльну характеристику та відображає рівень переваги результативних показників оцінки стану системи його ресурсів і можливостей щодо аналогічних показників конкурентів на ринку, а також урахує взаємодію всіх складових елементів потенціалу підприємства, реально оцінює його позиції на ринку, ринкову частку, можливості щодо просування продукції, ефективність її збуту [2, с. 23]. Тобто автор визначає цю економічну категорію через те, що вона характеризує, яке інформаційне навантаження несе для підприємства, але такий підхід, на нашу думку, є вузьким і не до кінця передає її сутність. Л.Р. Кравчук та І.В. Пшебишевська розглядають конкурентоспроможність потенціалу підприємства з позицій історико-системного підходу і визначають її як об'єкт управління [3, с. 45].

Кожне підприємство, яке виходить на ринок із власною продукцією, намагається досягти переваги над іншими підприємствами. Можливості підприємства у досягненні такої переваги визначаються поняттям «конкурентоспроможність». Конкурентія в самому широкому розумінні означає суперництво на будь-якому рівні між окремими юридичними або фізичними особами (конкурентами), які зацікавлені в досягненні однієї й тієї ж мети – переваги над своїми суперниками. В економічній літературі конкурентні переваги часто ототожнюються з можливостями розпоряджатися наявними ресурсами, тобто із конкурентоспроможністю.

Зокрема, Р.А. Фатхутдінов пропонує визначити сутність конкурентної переваги на основі поняття «цінність». При цьому під цінністю ним розуміється щось особливе, то, чим система володіє, прагне зберегти або мати в майбутньому. Вчений уводить поняття конкурентної переваги, під якою пропонує розуміти «яку-небудь ексклюзивну цінність, якою володіє система і яка дає їй перевагу перед конкурентами» [4]. При цьому науковець вважає, що конкурентні переваги втілюються у товарах, що випускаються системою і реалізуються на ринках. Конкурентні переваги можуть мати різноманітні форми залежно від специфіки галузі, товару, ринку. Під час визначення конкурентних переваг важливо орієнтуватися на запити споживачів та переконатися в тому, що ці переваги сприймаються ними як такі. Висока роль капіталу в економічному розвитку підприємства і забезпеченні задоволення інтересів держави, власників і персоналу визначає його як головний об'єкт фінансового управління підприємством, а забезпечення ефективного його використання належить до найбільш відповідальних завдань фінансового менеджменту.

Капітал підприємства характеризується не тільки своєю багатоаспектною сутністю, але й багатоманітністю образів, в яких він виступає. Під загальним поняттям «капітал підприємства» розуміють різноманітні його види, які характеризуються нині декількома десятками термінів. Усе це потребує необхідної систематизації термінів, що використовуються.

Така систематизація здійснена за найбільш важливими класифікаційними ознаками. Рівень ефективності господарської діяльності підприємства визначається цілеспрямованим формуванням його капіталу. Основною метою формування капіталу підприємства є задоволення потреб у придбанні необхідних активів та оптимізація його структури з позицій забезпечення умов ефективного його використання [5, с. 10].

З урахуванням цієї мети процес формування капіталу підприємства базується на основі таких принципів:

1. Урахування перспектив розвитку господарської діяльності підприємства, процес формування обсягу і структури капіталу підпорядкований завданням забезпечення його господарської діяльності не тільки на початковій стадії функціонування підприємства, але й на перспективу. Значення перспективності формування капіталу підприємства досягається шляхом включення всіх рахунків, пов'язаних з його формуванням, у бізнес-план проекту створення нового підприємства.

2. Забезпечення відповідності обсягу залученого капіталу до обсягу формуючих активів підприємства. Загальна потреба в капіталі підприємства базується на його потребі в оборотних і необоротних активах.

Висновки. Використання підприємством сучасних форм кредитування (овердрафту, факторингу, вексельних кредитів), залучення оптимальних обсягів, позичених коштів сприяє зміцненню його економічної безпеки та підвищенню ефективності діяльності.

Залучення підприємством кредитних ресурсів за допомогою такого інструменту, як облігації, має стати не панацеєю чи єдиним способом їхнього залучення,

а лише додатковим щодо кредитування методом, оскільки має на меті зменшити ризик неотримання у повному чи достатньому обсязі грошових ресурсів, необхідних йому для розвитку своєї діяльності.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Білик М.Д. Сутність і оцінка фінансового стану підприємства / М.Д. Білик // *Фінанси України*. – 2005. – № 3. – С. 117–128.
2. Горілей О.С. Облігації – інструмент залучення позикових коштів підприємств / О.С. Горілей // *Фінанси України*. – 2001. – № 11. – С. 30–33.
3. Кот Л. Перспективи розвитку окремих напрямків кредитування в Україні / Л. Кот // *Фінанси України*. – 2003. – № 2. – С. 71–78.
4. Колесова І.В. Використання факторингу в управлінні фінансовими корпораціями / І.В. Колесова // *Фінанси України*. – 2003. – № 3. – С. 135–143.
5. Олексієнко С.М. Особливості кредитування за поточними рахунками / С.М. Олексієнко // *Фінанси України*. – 2004. – № 7. – С. 116–122.
6. Азов Г.Л. Конкуренція: аналіз, стратегія, практика / Г.Л. Азов. – М.: Центр економіки і маркетингу. – 2014. – С. 54.
7. Діагностика стану підприємства: теорія і практика: [монографія] / За заг. ред. проф. А.Е. Воронкової. – Х: ІНЖЕК, 2012. – 448 с.
8. Портер М. Международная конкуренция / М. Портер. – М.: Международные отношения, 2013. – С. 495.
9. Фатхутдинов Р.А. Управление конкурентоспособностью организации: [учеб. пособ.] / Р.А. Фатхутдинов. – М.: Эксмо, 2013. – С. 32.
10. Гончарук Р.П. Сутність та класифікація кредиторської заборгованості: колізії наукових підходів / Р.П. Гончарук // *Вісник ЖДТУ*. – 2012. – № 1(59). – С. 48–51.
11. Курищук В.В. Короткострокове кредитування зовнішньоекономічної діяльності підприємств українськими банками / В.В. Курищук // *Формування ринкових відносин в Україні*. – 2008. – № 12. – С. 143–148.